

รายงานผลการจัดการความรู้ (KM)

โครงการ การวาดเส้นด้วยเศษผงใต้ดินสอ

การจัดการความรู้ (ด้านการเรียนการสอน)

อาจารย์สักราติ ศรีสุข
ผศ.บุญพาด ชังคะมะโน
อาจารย์กิตติ บุญมี
อาจารย์บุญฤทธิ์ พูนพนิช

คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ประจำปีงบประมาณ 2563

กิตติกรรมประกาศ

การจัดการความรู้โครงการ การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ ในครั้งนี้สามารถสำเร็จไปได้ด้วยดี เพราะได้รับคำแนะนำ ความกรุณาและความช่วยเหลือจากคณาจารย์สาขาวิชา คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ได้ให้คำปรึกษาต่าง ๆ และถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการทั้งภาคทฤษฎี การปฏิบัติ และกระบวนการทางความคิด อันเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการในครั้ง นี้ ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณนักศึกษาคณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทุกคนที่ได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานจริง จนทำให้เห็นแนวทาง เทคนิคและปัญหาในการสร้างสรรค์ จนทำให้โครงการนี้สำเร็จ ลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่ได้มอบทุนสนับสนุนในการจัดการความรู้ (ด้านการเรียนการสอน) ในครั้งนี้ คณะกรรมการจะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งด้านการสร้างสรรค์และการศึกษาแก่นักเรียน และประเทศชาติสืบไป

คำนำ

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะ ที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตามอัตลักษณ์ของสถาบันที่ว่า สืบสาน สร้างสรรค์ งานศิลป์ ทั้งนี้ความเป็นเลิศทางศิลปะนั้น จำเป็นต้องมีความมุ่งมั่น มีความรู้ความเข้าใจ มีกระบวนการจัดการความรู้ที่ดีอย่างเป็นระบบ ในศาสตร์ทางศิลปะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อสืบสาน สร้างสรรค์ งานศิลป์ และประกอบอาชีพต่อไป

การจัดการความรู้(ด้านการเรียนการสอน)เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอน สามารถจัดการองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีการสืบค้น ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้นำมาสร้างสรรค์งานศิลป์ ของนักศึกษาและคณาจารย์ในวิชาวาดเส้น

การจัดการความรู้โครงการครั้งนี้ เป็นโครงการ การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ ที่ทำให้นักศึกษาและคณาจารย์ได้หาคำตอบในเทคนิค ที่สามารถนำวัสดุเหลือใช้ มาพัฒนาให้เหมาะสม จนก่อให้เกิดเป็นเทคนิคใหม่ กับการปฏิบัติงานจริง ได้รับองค์ความรู้ ประสบการณ์ และได้เผยแพร่ถ่ายทอด องค์ความรู้ที่ได้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

คณะกรรมการดำเนินงาน

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	2
คำนำ.....	3
สารบัญ.....	4
สารบัญภาพ.....	5
ชื่อโครงการ.....	6
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	6
วัตถุประสงค์.....	6
ขอบเขตในการจัดการองค์ความรู้.....	6
วิธีการดำเนินงาน.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
แหล่งข้อมูล.....	7
กระบวนการค้นหาความรู้และการตั้งหัวข้อองค์ความรู้ที่จะศึกษา.....	14
การดำเนินการทดลองวัสดุการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ.....	14
ขั้นตอนการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ.....	15
คุณสมบัติจากการทดลองการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ.....	21

กระบวนการเข้าถึงองค์ความรู้.....	21
กระบวนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้.....	22
สรุปผลการดำเนินงานและการเรียนรู้.....	22
ภาคผนวก.....	23

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ทดลองเทคนิคการวาดเส้น.....	8
2. การทดลองเทคนิคการวาดเส้นด้วยรูปทรงเลขาคณิต.....	8
3. ประเพณีผลงานภาพเหมือนคนครึ่งตัว.....	10
4. ประเพณีผลงานภาพเหมือนคนเต็มตัว.....	11
5. ประเพณีผลงานกึ่งนามธรรม.....	12
6. ประเพณีผลงานทิวทัศน์ธรรมชาติ	13
7. อาจารย์ให้คำอธิบายและสาธิตเรื่องเทคนิคและคุณสมบัติของวัสดุ.....	14
8. ขั้นตอนการสาธิต และปฏิบัติทดลองในรายวิชาวาดเส้น 1,และ 3.....	16
9. ชิ้นผลงานนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาวาดเส้น 1.....	17
10. ชิ้นผลงานนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาวาดเส้น 3.....	19
11. ขั้นตอนและอุปกรณ์ในผลงานประเพณีกึ่งนามธรรม.....	20

ชื่อโครงการ “การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ”

ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการความรู้

การวาดเส้น เป็นพื้นฐานอันสำคัญของทักษะต่างๆ ที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนา ระดับทักษะที่สูงขึ้น จนเกิดความชำนาญ ของศาสตร์แต่ละสาขาวิชาทางทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นเสมือนการ แก้ปัญหาทางด้านความสามารถ การเรียนรู้ ความเข้าใจ และสามารถคิดค้นต่อยอดให้เป็นเทคนิค รูปแบบเฉพาะตนได้

เพราะฉะนั้นเทคนิคที่ ได้นำเสนอในการจัดองค์ความรู้ “การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ” จึงเป็นการเสนอแนวคิดเบื้องต้นในการแก้ปัญหาและการพัฒนา ดัดแปลงของการจัดการกับอุปกรณ์ที่ ใช้วาดเส้น จากข้อจำกัดเดิมของอุปกรณ์ จนสามารถเพิ่มคุณค่าจากวัสดุที่เหลือใช้สร้างสรรค์ ค้นคว้า ทดลองและทำให้เกิดเทคนิค รู้แบบใหม่ เช่น การนำเศษผงไส้ดินสอมาบด หรือเหลาด้วยกระดาษทราย แทนคุณสมบัติของอุปกรณ์ประเภทผงถ่านคาบอนด์ ที่มีจำหน่ายทั่วไป

โดยลักษณะและคุณสมบัติทั่วไปของวัสดุตั้งที่กล่าวมานั้น เมื่อมีการแปรสภาพเป็นผง ทำให้เกิดการเพิ่มคุณสมบัติของเทคนิคต่างๆ ที่ไม่ใช่เพียงการใช้เพื่อ ชีด ลากเส้นอย่างเดียว แต่ทำให้มีเทคนิคหลากหลายมากขึ้น เช่น การถู ปาดป้าย ทำให้เกิดเป็น แสง เงา ด้วยสำลี ยางลบและภู่กันประเภทต่าง ๆ ถ่ายทอดลงบนกระดาษ หรือเฟรมผ้าใบ แม้แต่เศษไม้ที่หุ้มไส้ดินสอ ในการเหลาแต่ละครั้งนั้นก็สามารถนำมา ตัด ผสม สร้างพื้นผิว ให้เกิดเป็นผลงานวาดเส้นในรูปแบบอื่นๆ ได้ ซึ่งในการยกตัวอย่างของการจัดทำกับการจัดองค์ความรู้ในครั้งนี้ จึงเป็นการเสนอถึงมิติ แนวคิดกระบวนการสร้างสรรค์ เปิดจินตนาการ ให้เห็นคุณค่าด้วยเทคนิค วัสดุอุปกรณ์ที่เหลือใช้ นำมาดัดแปรต่อยอดให้เกิดเป็นประโยชน์ แก่ผู้ที่สนใจ และสามารถนำแนวคิด เทคนิคมาพัฒนาทักษะพื้นฐานสู่การคิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในทางทัศนศิลป์ และผลงานประเภทต่างๆได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เห็นคุณค่าของวัสดุเหลือใช้มาสร้างเป็นเทคนิคการวาดเส้นและต่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากวัสดุอุปกรณ์ใกล้ตัว
2. เพื่อประโยชน์สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาวาดเส้น ในระดับพื้นฐานและระดับการสร้างสรรค์

ขอบเขตในการจัดการองค์ความรู้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุที่นำมาใช้ในการวาดเส้น
2. ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดการองค์ความรู้ทางด้านการวาดเส้น
3. ทดลองวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดเส้น ดินสอ EE,แท่งถ่านชาโคล,แท่งถ่านเกรยอง และนอกเหนือจากอุปกรณ์พื้นฐานวาดเส้นที่ใช้โดยทั่วไป โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วม เช่น การดัดแท่งยางลบ ใช้พูกัน ผสมด้วยน้ำ สร้างสรรค์ ลงบนกระดาษสี ผ้าใบ

วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการวาดเส้น
2. ศึกษาและเก็บรวบรวมองค์ความรู้ สัมภาษณ์คณาจารย์และนักศึกษาที่ได้ลองใช้เทคนิคผงไส้ดินสอ เพื่อให้ให้เห็นถึงปัญหาและความพอใจที่เกิดขึ้นในการนำวัสดุมาใช้ทดลองเทคนิค และเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. กำหนดแนวทางในการทดลองวัสดุ
4. บอกคุณสมบัติข้อดีและข้อเสีย ของวัสดุที่นำมาทดลองแทนการวาดด้วยดินสอทั่วไป

5. สรุปผลการดำเนินงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถสร้างคุณค่าของวัสดุเหลือใช้มาสร้างเป็นเทคนิคการวาดเส้นและต่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่จากวัสดุอุปกรณ์ใกล้ตัว
2. นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปสร้างสรรค์เทคนิคการวาดเส้น
3. องค์ความรู้สามารถนำไปใช้เพื่อต่อยอดเทคนิคอื่น

แหล่งข้อมูล

1. ทดลองด้วยการสาธิตกับนักศึกษา คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. สัมภาษณ์นักศึกษาที่เคยสร้างสรรค์
3. แหล่งค้นคว้าจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

กระบวนการค้นหาความรู้และการตั้งหัวข้อองค์ความรู้ที่จะศึกษา

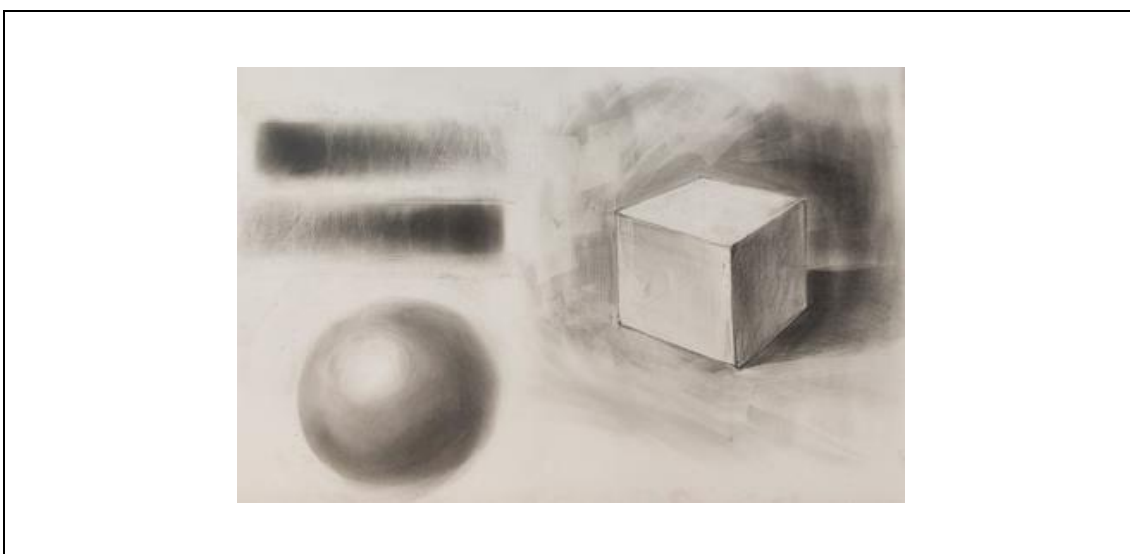
ในกระบวนการค้นหาความรู้และการตั้งหัวข้อองค์ความรู้ที่จะศึกษานั้น เริ่มต้นจาก คณะกรรมการการจัดการองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนคณะศิลปวิจิตรซึ่งประกอบไปด้วย อาจารย์และนักศึกษาประชุมหารือร่วมกัน เพื่ออธิบายรูปแบบและวิธีการจัดการจัดการความรู้ (ด้านการเรียนการสอน) ซึ่งประเด็นหัวข้อองค์ความรู้ที่นักศึกษาจะทำการศึกษาปฏิบัติ องค์ความรู้ ทางด้านการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ ในรายวิชาวาดเส้น และสามารถต่อยอดได้ทั้งเทคนิคและ แนวความคิดในแง่มิติต่างๆของการสร้างสรรค์ผลงาน

--

ภาพที่ 1 วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ทดลองเทคนิคการวาดเส้น
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ผลงานการสาธิตประเภทต่างๆ ของผู้ศึกษาเทคนิค การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ

ภาพที่ 2 การทดลองเทคนิคการวาดเส้นด้วยรูปทรงเลขาคณิต

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ภาพที่ 3 ประเภทผลงานภาพเหมือนคนครึ่งตัว

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ภาพที่ 4 ประเภทผลงานภาพเหมือนคนเต็มตัว

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ภาพที่ 5 ประเภทผลงานกึ่งนามธรรม
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ภาพที่ 6 ประเภทผลงานทิวทัศน์ธรรมชาติ

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ภาพที่ 7 อาจารย์ให้คำอธิบายและสาธิตเรื่องเทคนิคและคุณสมบัติของวัสดุ

ที่มา : จากผู้ศึกษา

กระบวนการค้นหาความรู้และการตั้งหัวข้อองค์ความรู้ที่จะศึกษา

สำหรับกระบวนการค้นหาความรู้และการตั้งหัวข้อองค์ความรู้ที่จะศึกษานั้น โดยเริ่มจากมองถึงปัญหาทางคุณสมบัติในวัสดุและคุณสมบัติทางเทคนิค และตั้งคณะกรรมการการจัดการองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนคณะศิลปวิจิตร เพื่ออธิบายรูปแบบและวิธีการจัดทำจัดการความรู้ (ด้านการเรียนการสอน) ซึ่งสามารถขยายประเด็นให้เกิดประโยชน์ทั้งแนวความคิดการสร้างสรรค์และเทคนิคการเรียนรู้ในวิชาวาดเส้น สู่การทดลองเพื่อเสริมสร้างทักษะให้กับนักศึกษา

การดำเนินการทดลองวัสดุการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ

วัสดุอุปกรณ์

- ดินสอดำ EE, แท่งถ่านชาโคล, แท่งถ่านเกรงยอง
- ถ้วยรองผงถ่าน
- กระดาษทรายเนื้อหยาบเล็กน้อย
- สำลี
- พู่กันแบบต่างๆ
- กระดาษ 80 -100 แกรมหรือกระดาษสี
- กระดาษรองเขียน
- ตัวหนีบกระดาษ
- ยางลบก้อน
- ยางลบดินสอเปลี่ยนไส้
- คัตเตอร์

ขั้นตอนการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ

ในการทดลองเริ่มจากการร่างภาพโครงสร้างของแบบโดยคร่าวๆบนกระดาษ จึงนำเศษผงดินสอที่เราแปรสภาพให้เป็นผงแล้วนั้นมาจุ่มสำลี แล้วปาดเน้นในส่วนที่เป็นเงา และส่วนที่เป็นแสง บางๆ ทั้งส่วนที่เป็นวัตถุและพื้นหลังของภาพ จากนั้นจึงใช้ยางลบปาดพื้นที่ในส่วนที่เป็นแสง โดยการควบคุม ด้วยยางลบขนาดต่างๆตามความต้องการ และเก็บรายละเอียดด้วยดินสอ หรือ พู่กัน จากนั้นก็เก็บรายละเอียดอีกครั้ง ทั้งในส่วนของพื้นที่วัตถุและพื้นหลัง เมื่อภาพวาดเส้นสมบูรณ์ จึงพ่นเคลือบด้วยน้ำยาพ่นภาพเฉพาะ เพื่อให้ผงดินสอไม่เปื้อนในส่วนที่ไม่ต้องการในภาพผลงาน

ขั้นตอนการสาธิต และปฏิบัติทดลองในรายวิชาวาดเส้น 1, รายวิชาวาดเส้น 3

--

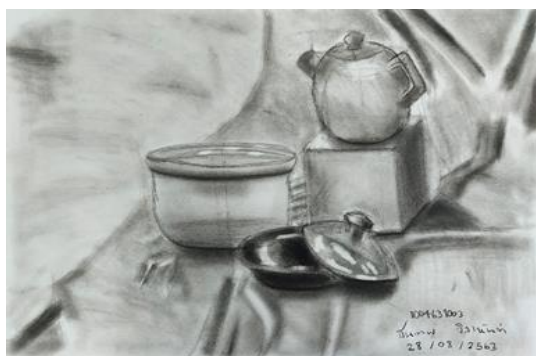
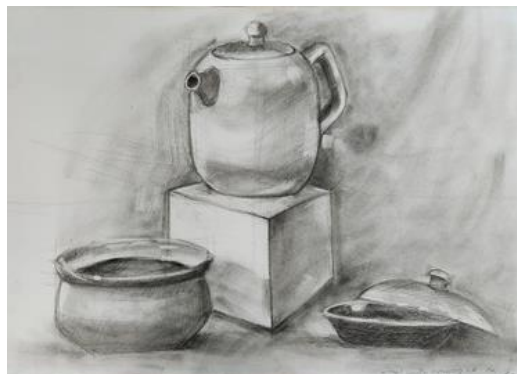

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการสาธิต และปฏิบัติทดลองในรายวิชาวาดเส้น 1, รายวิชาวาดเส้น 3
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ผลจากการทดลองโดยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาวาดเส้น 1

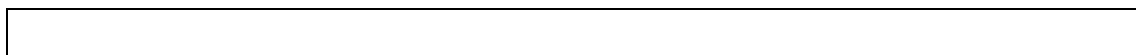

ภาพที่ 9 ผลงานนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาวาดเส้น 1
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ผลจากการทดลองโดยนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาวาดเส้น 3

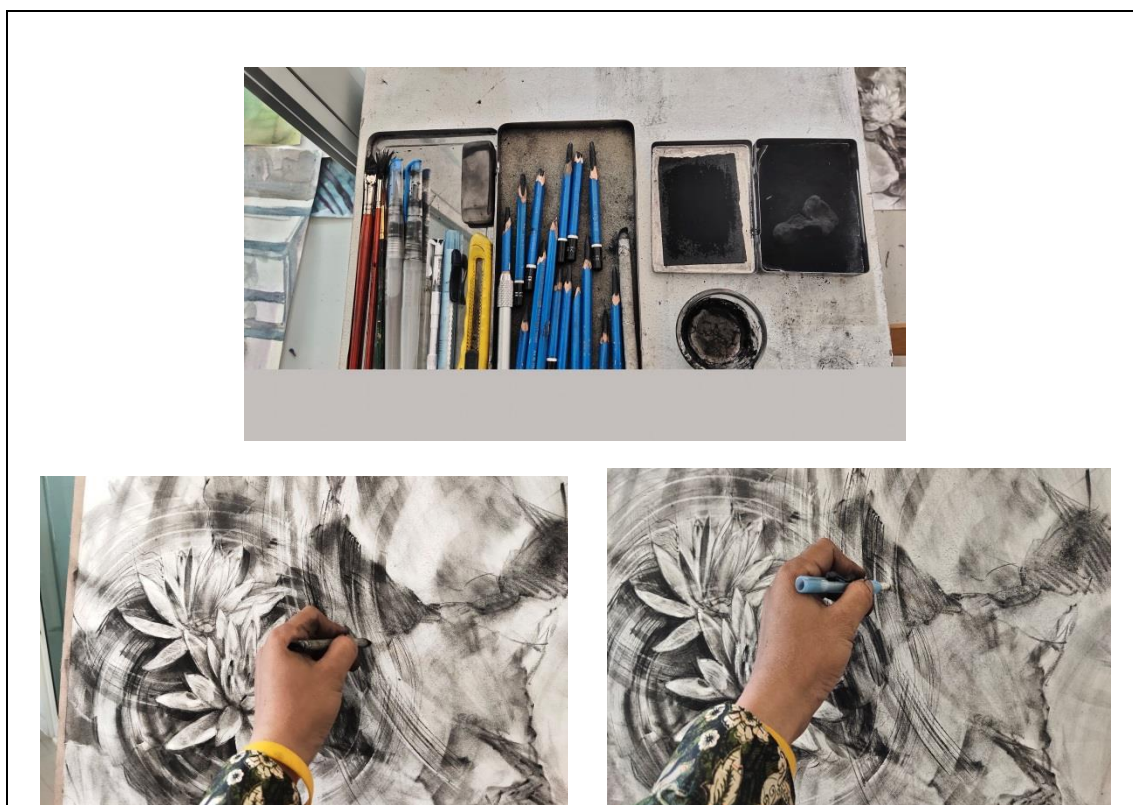

ภาพที่ 10 ผลงานนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาวาดเส้น 3
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ขั้นตอนและอุปกรณ์ในผลงานประเภทกิ่งนามธรรม

ภาพที่ 11 ขั้นตอนและอุปกรณ์ในผลงานประเภทกึ่งนามธรรม
ที่มา : จากผู้ศึกษา

คุณสมบัติจากการทดลองการวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ

ข้อดี

- ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของแสงเงาได้ดียิ่งขึ้น เพราะสามารถปาดสร้างพื้นที่ได้ง่ายและรวดเร็ว
- นักศึกษามีความเข้าใจถึงคุณค่าของอุปกรณ์ เช่น ดินสอที่เหลาทิ้งไป ซึ่งสามารถเป็นแนวคิดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ ด้วยเทคนิคอย่างอื่น
- สร้างวิสัยให้นักศึกษามีความประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากร
- สามารถประยุกต์ไปสู่แนวงานวาดเส้นสร้างสรรค์ ทั้งรูปแบบภาพเหมือนและนามธรรม

ข้อเสีย

- การใช้สำคัญต้องมีความเข้าใจกับเทคนิคและการร่างภาพในระดับหนึ่งเพื่อที่จะควบคุมทิศทางสร้างเป็นแสงเงา
- เมื่อผลงานเสร็จเรียบร้อยในขั้นตอนต่างๆแล้วจำเป็นต้องพ่นเคลือบภาพเพื่อไม่ให้ผลงานนั้นเปื้อนในส่วนที่ไม่ต้องการของภาพ

กระบวนการเข้าถึงองค์ความรู้

โดยกระบวนการที่ได้ดำเนินการมาแล้วนั้น คณะกรรมการได้เรียบเรียงจัดการองค์ความรู้ทางด้านการเรียนการสอนอย่างมีระบบมีขั้นตอน และนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาวาดเส้นในทุกๆระดับชั้นปี โดยรายงานผลไปยังคณบดีคณะศิลปวิจิตร เพื่อทำการเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปได้นำไปใช้ประโยชน์ โดยจัดเก็บองค์ความรู้ดังกล่าวที่ห้องสมุดคณะฯ บนเว็บไซต์ของคณะฯ เพื่อให้นักศึกษาและบุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการต่อยอดสร้างสรรค์ผลงานการวาดเส้นได้ต่อไป

กระบวนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

กระบวนการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ นั้น หลังจากที่ได้ทำรายงานผลการจัดการความรู้เรื่องการ “การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ” ทำให้เกิดกระบวนการทดลองและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้แก่นักศึกษาคณะศิลปวิจิตร ได้พัฒนาต่อยอดสู่พื้นฐานการวาดเส้นและแนวคิด รูปแบบผลงานประเภทสร้างสรรค์รองรับด้วยเทคนิคต่างๆดังขึ้นต้น

สรุปผลการดำเนินงานและการเรียนรู้

โดยหลังจากการดำเนินการสาธิตทดลองในรูปแบบต่างๆของเทคนิค “การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ” เช่น หุ่นนิ่ง ทิวทัศน์ ภาพคนเหมือน ภาพคนเต็มตัว และทดลองให้นักศึกษาปฏิบัติในรายวิชาวาดเส้น ของคณะศิลปวิจิตร เพื่อสรุปผลขององค์ความรู้ที่ได้จากการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากผลงานวาดเส้นและสัมภาษณ์นักศึกษาถึงความเข้าใจ ฟังพอใจและปัญหาในการสร้างสรรค์เฉพาะบุคคล โดยองค์ความรู้ที่ได้นั้นนักศึกษาสามารถนำไปต่อยอด สู่การสร้างสรรค์ผลงานในเทคนิคประเภทอื่นๆได้

สรุปปัญหาและอุปสรรคของการสร้างสรรค์ “การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ” เป็นเทคนิคที่ช่วยเสริมเพื่อให้ตอบสนองการแลเงาพื้นที่ของรูปทรงได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ด้วยการปาด ถูให้เป็นเงา ซึ่งมีความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้ทดลอง ทำให้การเข้าใจในมิติของแสงเงา น้ำหนักอ่อนแก่ ได้ง่ายมากกว่าการแลเงาที่ลากเส้นไปมาและเป็นเทคนิคที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวเมื่อแปรสภาพเป็นผง แต่ปัญหาของนักศึกษาในบางจำนวนก็ยังไม่สามารถใช้เทคนิคนี้ได้ไม่ติดนัก เพราะยังมีพื้นฐานที่อ่อนในหลายๆเรื่องของวิชาวาดเส้น การเข้าใจพื้นฐานการร่างภาพ แสงเงาระยะทางทัศนวิทยา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องเรียนรู้ควบคู่กัน

ข้อเสนอแนะ การจัดการความรู้โครงการการนำองค์ความรู้ทางด้านการเรียนการสอน เรื่องการ “การวาดเส้นด้วยเศษผงไส้ดินสอ” ในครั้งนี้นั้นเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์กับการเรียนการสอนรายวิชาวาดเส้น ทั้งในระดับพื้นฐานและระดับการวาดเส้นสร้างสรรค์ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการต่อยอดแนวคิด และเล็งเห็นคุณค่าประโยชน์ของวัสดุใกล้ตัว ทำให้การปฏิบัติในรายวิชาวาดเส้นมีเทคนิคใหม่ๆและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น สู่การพัฒนาไปยังวัสดุอื่นๆหรือรูปแบบผลงานเฉพาะตัวได้

ภาคผนวก